

Vprašanje je tudi, od kdaj¹⁴ je že mogoče govoriti o gradu Prasberg /Mozirje, ki naj bi zrasel vsaj do srede 13. stoletja nekeje v bližini naselja.¹⁵ Prvi plemeniti »Mozirski« se omenja že leta 1146, ko je v listini patriarha Pelegrina Gornjegrajskemu samostanu naveden med pričami tudi »Pelegrinus de Mosiri«.¹⁶ Skupaj z Leopoldom »iz Savinjske doline« (verjetno pripadnikom družine Žovneških) sta najverjetneje nastopala kot odposlanca Gornjegrajskega samostana in njegovega opata ter prenesla patriarhu samostansko željo po manjši posesti na Primorskem, ki bi samostanu omogočila pridobivanje soli in olja. Oglejski patriarh je to željo samostanu uresničil ter mu z omenjeno listino ponovno potrdil že prej dodeljenih deset kmetij v kraju Budrio, iz katerih je pred tem sam dobival dajatve (»decem massaritias apud Budriach mense nostre subtractas«), in dodal še pet kmetij v vasi Kozica (»quinque massaritias apud Losiza«).¹⁷ Že zgoraj smo uspeli dokazati, da izraz Mozirje vse do prve polovice 13. stoletja še ni pomenil nekega konkretnega kraja, temveč pokrajino, zaradi česar je očitno, da sta obe oznaki pomenili le, da omenjena Pelegrin in Leopold zastopata vsak del posesti samostana na področju Zgornje in Spodnje Savinjske doline: Pelegrin je bil zastopnik Zgornje (»provincia Mosiri« skupaj s »provincia Obernburgense«?), medtem ko je bil Leopold zastopnik Spodnje Savinjske doline. Njuno vlogo je mogoče z veliko verjetnostjo še konkretnizirati. Videli smo že, da imamo tako na področju »provincie Mozirje« kot na področju Braslovč v prvi polovici 13. stoletja opravka s formiranimi deželskima sodiščema, katerih korenine pa gotovo segajo nazaj v 12. stole-

¹⁴ D. Kos, *Med gradom in mestom*, 86, domneva, da je bil grad zgrajen do leta 1241. Ivan Stopar, *Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji* 4, 58, verjetno neupravičeno domneva, da je stal že pred letom 1140, H. Pirchegger, *Die Untersteiermark*, 201 se o omenjenem vprašanju ne izjasni, iz besedila pa je jasno, da predpostavlja domneva zelo zgoden nastanek samega gradu.

¹⁵ Točna lokacija gradu Mozirje je ostala do danes neznana (I. Stopar, *Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji* 4, 58). Lokalni zgodovinar Aleksander Videčnik je v razgovoru nakazal za najverjetnejšo možnost, da je stal stari srednjeveški grad Prasberg na mestu graščine Brdce, ki se je morala pred nekaj leti umakniti stanovanjskemu bloku, kar je utemeljeval s toponimi in konfiguracijo terena. Čeprav nedokazana, je to vsekakor možnost, ki bi jo bilo vredno preučiti.

¹⁶ 1146, Tolmin; prepis iz 17. stoletja v NALj KAL f. 82/19; objava v: *StUB* I, št. 254, 262; regest v: Kos, *Gradivo* IV, št. 223, 125, 126, in v *CKL*, št. 4, 31.

¹⁷ Josef Zahn je napačno lociral kraj »Losiza« v bližino Velikih Lašč, vendar je F. Kos pravilno opozoril, da gre pri prepisu, ki nam je žal edini na razpolago, za napako in da je v originalu gotovo pisalo »Cosiza« (Kozica, vas v Beneški Sloveniji), ter pri tem opozarja na listino iz leta 1335, maj 16 (originalna perg. lista v: NALj, vrsta gornjegrajskih listin, št. 2084; prepis iz 19. stoletja v: StLA Graz, št. 2084; prepis iz 17. stoletja v: NALj KAL, f. 83/39; regest v: I. Orožen, *Das Benediktinerstift Oberburg*, 117), v kateri se omenjajo gornjegrajske posesti v krajih »Budrio«, »Arteza« in »Cosiza«, vsi ležeči v Beneški Sloveniji (»villam de Cosiza et de Arteza, nec non mansos et bona que iidem Abbas et Conuentus habent in Budrio«). V gornjegrajskem urbarju iz leta 1426 je še vedno obstajal tudi urad »Officium Kozicz in Foro yuly«.